

Broj:984-UP/13

Datum:12.07.2013.god.

Vlada Republike Srpske
Ministarstvo pravde
n/r ministra, gđa Gorana Zlatković

Predmet: Mišljenje na Izmjene i dopune Krivičnog zakona Republike Srpske

Poštovani,

Ombudsman za djecu je u više navrata resornom ministarstvu upućivala prijedloge i inicijative za izmjene i dopune Krivičnog zakona, kako bi u cilju zaštite djece i njihovih interesa ukazala na:

- svu težinu ovih dijela i posebno njihove posljedice na razvoj i odrastanje djeteta,
- obaveze preuzete Konvencijom o pravima djeteta koja zahtijeva preduzimanje odgovarajućih zakonodavnih, administrativnih, socijalnih i obrazovnih mjera radi zaštite djeteta od svih oblika fizičkog ili mentalnog nasilja, povreda ili zloupotrebe, zanemarivanja ili nemarnog odnosa, maltretiranja ili eksploatacije, uključujući i seksualnu zloupotrebu,
- obaveze preuzete Konvencijom Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, koja zahtijeva cijeli niz mjera različitih sektora, a radi zaštite djece od bilo kojeg oblika seksualnog nasilja, zlostavljanja i zloupotrebe, između ostalog i „starosni uzrast ispod koga je zabranjeno bavljenje seksualnim aktivnostima sa djetetom”,
- Rezoluciju 1099 (1996) Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope o seksualnom iskorištavanju djece koja, između ostalog, poziva da se u nacionalno zakonodavstvo ugradi princip da maloljetnik mlađi od 15 godina ne može dati svoj pristanak na seksualne odnose sa odraslim licem.

Prijedlozi i inicijative odnosili su se:

- da se zastarjevanje za krivična djela učinjena na štetu djeteta računa od punoljetstva djeteta,
- na pooštavanje sankcije za počiniocе krivičnih djela seksualnog zlostavljanja djece,
- na povećanje postojeće dobne granice za dobrovoljni pristanak na polni odnos,
- na utvrđivanje dodatnih mjera bezbjednosti prema počinicu ovih djela – zabranu obavljanja poziva dužnosti i djelatnosti i približavanje objektima i mjestima na kojima borave djeca te obavezan psihosocijalni tretman počinioca,
- na uspostavljanje evidencije - baze podataka počinilaca krivičnih djela na štetu djece.

Prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Srpske **prihvaćene** su preporuke koje se odnose na:

- **zastaru** za počinjeno krivično djelo tako da, prema članu 19. Prijedloga Zakona, zastarjevanje za krivična djela protiv polnog integriteta, braka i porodice učinjena na štetu lica mlađih od 18 godina počinje teći od dana punoljetstva oštećenog,
- **obavezan psihosocijalni tretman**, tako da, prema članu 18. Prijedloga zakona (član 62b), učiniocu koji je učinio krivično djelo sa elementima nasilja sud može izreći obavezan psihosocijalni tretman pod uslovima utvrđenim zakonom,
- **uspostavljanje registra**, baze podataka počinitelja krivičnih djela na štetu djece,
- **zabranu obavljanja poziva, dužnosti ili djelatnosti**, ali samo za učinioca koji je zloupotrijebio svoj poziv.

Prijedlogom Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona nije prihvaćen prijedlog koji se odnosi na zabranu rada koja nije vezana za zloupotrebu položaja i zabrana približavanja objektima i prostorima na kojima borave djeca, te definisanje dobne granice za dobrovoljni pristanak na polni odnos.

Tako da je članom 17. Prijedloga zakona utvrđena mjera bezbjednosti zabrane potpunog ili djelimičnog obavljanja poziva, dužnosti ili djelatnosti, ali samo za učinioca koji je zloupotrebio svoj položaj.

S obzirom da imamo presude suda kojima se obrazlaže zloupotreba položaja nastavnika u ovim situacijama, prema kojima nema ni krivičnog djela ni zloupotrebe položaja ako je djevojčica od 15 godina npr. dobrovoljno u odnosu sa svojim nastavnikom, što je potpuno neprihvatljivo, predlažemo da se:

U članu 60. iza stava 1. utvrdi stav 2. koji glasi:

„Učiniocu krivičnog djela protiv polnog integriteta i krivičnog djela protiv braka i porodice učinjena na štetu lica mlađih od 18 godina, sud može izreći zabranu obavljanja poziva, dužnosti ili djelatnosti u kojima dolazi u redovan kontakt sa djecom i kad ova djela nisu počinjena u obavljanju poziva, dužnosti ili djelatnosti.“

U članu 62. u stavu 1. dodaju se riječi: „drugom licu ili grupi lica“:

- 1) Učiniocu krivičnog djela sa elementima nasilja sud može za određeno vrijeme zabraniti približavanje oštećenom, **drugom licu ili grupi lica**, na određenoj udaljenosti, zabraniti pristup u prostor oko mjesta stanovanja ili mjesta rada, odnosno dalju komunikaciju, ako se opravdano može očekivati da bi dalje vršenje takvih radnji od učinioca krivičnog djela bilo opasno po oštećenog, **druga lica ili grupu lica**.
- 2) Mjerom bezbjednosti iz stava 1. ovog člana može se učiniocu krivičnog djela zabraniti približavanje i komunikacija sa drugim licem ili **grupom lica kada postoji opasnost da bi počinitelj prema tim licima ili na tim mjestima mogao ponovo počiniti krivično djelo sa elementima nasilja**.

Član 195 mijenja i glasi:

- 1) Ko izvrši obljubu ili drugu polnu radnju sa **licem mlađim od 16 godina**, ili ga navede da izvrši obljubu ili drugu polnu radnju sa drugim licem, ili da nad samim sobom izvrši polnu radnju, kazniće se kaznom zatvora od dvije do deset godina.
- 2) Ko izvrši nasilnu obljubu ili drugu polnu radnju sa licem mlađim od 16 godina ili nemoćnim licem mlađim od 16 godina, kazniće se kaznom zatvora od najmanje pet godina.
- 3) Ako djelo iz stava 1.ovog člana izvrši nastavnik, vaspitač, staralac, usvojilac, ljekar, vjerski službenik ili drugo lice zloupotrebom svog položaja **ili zloupotrebom odnosa zavisnosti i povjerenja djeteta prema njemu** prema licu mlađem od 16 godina koje mu je povjereno na učenje, vaspitanje, čuvanje, staranje ili njegu, učinilac će se kazniti zatvorom od pet do petnaest godina.
- 4) Ako je djelo iz stava 1, 2, i 3. ovog člana izvršeno na naročito svirep ili ponižavajući način, ili je istom prilikom izvršeno više krivičnih djela od strane više lica, ili postoji velika nesrazmjera u zrelosti i uzrastu učinioca i žrtve, ili je usljed djela nastupila teška tjelesna povreda, teško narušavanje zdravlja ili trudnoća silovanog ženskog lica, učinilac će se kazniti zatvorom od najmanje osam godina.
- 5) Ako je usljed djela iz stava 1. do 4. ovog člana nastupila smrt lica mlađeg od 16 godina, učinilac će se kazniti zatvorom od najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

Iza člana 195. dodaje se novi član 195a koji glasi:

- 1) Ko sa maloljetnikom starijim od 16 godina koji mu je povjeren radi vaspitanja, učenja, čuvanja ili njege izvrši obljubu ili drugu polnu radnju, ili ga navede da sa drugim licem izvrši obljubu ili drugu polnu radnju ili da nad sobom izvrši drugu polnu radnju, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.
- 2) Kaznom iz stava 1.ovog člana kazniće se i ko izvrši obljubu ili drugu polnu radnju sa maloljetnikom starijim od 16 godina, iskoristivši njegovu nezrelost ili lakomislenost, ili ako između njih postoji velika nesrazmjera u zrelosti i uzrastu.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu
mr Nada Grahovac